

ความพึงพอใจของครูที่มีต่อการบริหารทั่วไป ด้านการจัดสภาพแวดล้อมภายใน
โรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย นนทบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 3

นายปณัฐ อิศรางกูร ณ อยุธยา*

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบความพึงพอใจของครูที่มีต่อการบริหารทั่วไป ด้านการจัดสภาพแวดล้อมภายในโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย นนทบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 3 จำแนกตามเพศและอายุ กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย คือ ครูที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย นนทบุรี ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 3 ปีการศึกษา 2559 จำนวน 144 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถามที่ผ่านการทดสอบหาค่าความเชื่อมั่นโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .902 ผลการวิจัยพบว่า 1) ความพึงพอใจของครูที่มีต่อการบริหารทั่วไป ด้านการจัดสภาพแวดล้อมภายในโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย นนทบุรี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากและรายด้านอยู่ในระดับมากทุกด้าน 2) ครูที่มีเพศต่างกัน มีที่มีต่อการบริหารทั่วไป ด้านการจัดสภาพแวดล้อมภายในโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย นนทบุรี ในภาพรวมไม่แตกต่างกันและรายด้านไม่แตกต่างกันทุกด้าน

คำสำคัญ

ความพึงพอใจ ครู สภาพแวดล้อมภายในโรงเรียน

บทนำ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 กำหนดไว้ในหมวด 4 แนวทางการจัดการศึกษา มาตราที่ 22 ว่า การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ และในมาตรา 24(5) ส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้สอนสามารถจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อม สื่อการเรียน และอำนวยความสะดวกเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และมีความรอบรู้ รวมทั้งสามารถใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ ทั้งนี้ ผู้สอนและผู้เรียนอาจเรียนรู้ไปพร้อมกัน จากสื่อการเรียนการสอนและแหล่งวิทยาการประเภทต่างๆ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2545, หน้า 7-8)

*สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

โรงเรียนมีบทบาทสำคัญโดยตรงที่ต้องการพัฒนาเยาวชนของชาติให้มีคุณภาพสิ่งสำคัญคือ การสร้างเสริมพัฒนาการเรียนรู้ผู้เรียนทุกด้าน ทั้งทางร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา ให้เกิดตามวัยและศักยภาพของผู้เรียน พัฒนาคุณภาพของนักเรียนให้เป็นบุคคลมีความรู้ ทักษะความสามารถ มีคุณธรรม จริยธรรม ประพฤติปฏิบัติตนให้อยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุข การที่จะพัฒนานักเรียนให้มีคุณภาพได้ ส่วนประกอบที่สำคัญยิ่งก็คือการจัดการสภาพแวดล้อมในโรงเรียน ที่จะช่วยให้โรงเรียนมีประสิทธิภาพ ในการจัดการศึกษา ช่วยพัฒนาโรงเรียนให้ประสบผลสำเร็จ ส่งผลต่อคุณภาพการจัดการเรียนรู้ ทั้งนี้เพราะบรรยากาศและสภาพแวดล้อมที่ดีของโรงเรียนมีส่วนในการเสริมสร้าง ความคิด จิตใจ และคุณธรรมต่างๆ ของนักเรียนเป็นอันมาก สภาพแวดล้อมของโรงเรียนด้านกายภาพ รวมทั้งสภาพแวดล้อมด้านวิชาการของโรงเรียน ซึ่งรวมถึงการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนทั้งในและนอกห้องเรียนนั้นนับว่าเป็นผลต่อการเรียนรู้ของนักเรียน โดยตรงบรรยากาศที่เป็นมิตรและมีเมตตาธรรมมีอุปการณ์การเรียนการสอน ที่พร้อมมีวิธีการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพย่อมส่งผลโดยตรงถึงการบริหารสภาพแวดล้อมทางกายภาพบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมทางวิชาการที่ดีและมีประสิทธิภาพ พระมหาขุนทอง อุดกวโร (สนนํพา) (2554) สภาพแวดล้อม นับว่าเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อชีวิตความเป็นอยู่ตลอดจนพัฒนาการด้านต่างๆ ของมนุษย์เป็นอย่างมาก ซึ่งจะส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ดังนั้นสภาพแวดล้อมในสถานศึกษาจึงเป็นสิ่งสำคัญประการหนึ่งที่มีอิทธิพลต่อการเรียนรู้ รวมถึงพัฒนาการทางด้านสติปัญญา ร่างกาย สังคม อารมณ์และจิตใจ สภาพแวดล้อมที่เป็นนามธรรม คือ สภาพทางเศรษฐกิจสังคม การเมืองและวัฒนธรรมสิ่งต่างๆ เหล่านี้เป็นปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อการเรียนการสอนอย่างยิ่งโดยเฉพาะทางด้านสังคมที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมของมนุษย์โดยสาเหตุที่การเรียนการสอนในชั้นจะเป็นรูปแบบกลุ่มปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับผู้เรียนและผู้เรียนกับผู้เรียนด้วยกัน นอกจากนี้สภาพแวดล้อมทางกายภาพก็เป็นสิ่งสำคัญอีก ส่วนหนึ่งที่ช่วยเอื้อความสะดวก นานาประการให้ผู้เรียนและผู้สอนได้บรรลุสัมฤทธิ์ผลได้เร็วยิ่งขึ้น (มาริสา ธรรมะ, 2545, หน้า 8)

ดังนั้นการจัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียนจึงถือว่าเป็นองค์ประกอบสำคัญประการหนึ่ง ในการบริหารสถานศึกษา เพราะเป็นปัจจัยที่เอื้อต่อการเรียนการสอนเพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนอย่างมีความสุข มุ่งเน้นการเรียนการสอนตามธรรมชาติบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมต่างๆ ที่โรงเรียนจัดขึ้นไม่ว่าจะจัดในห้องเรียน บริเวณรอบๆ ล้วนเป็นสภาพแวดล้อมที่มีผลต่อการปลูกฝังคุณลักษณะนิสัยที่ดีงามให้เกิดขึ้นและเพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนพัฒนาตนเองอย่างเต็มศักยภาพ

จากการศึกษาข้อมูลและการสังเกตของผู้วิจัย พบว่าโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย นนทบุรี เป็นโรงเรียนมัธยมศึกษาใหญ่พิเศษประเภทสหศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 3 มีนักเรียนจำนวน 4,321 คน โรงเรียนมีเนื้อที่ทั้งหมด จำนวน 25 ไร่ 3 งาน 18 ตารางวา ซึ่งไม่เพียงพอต่อการจัดการเรียนการสอนและการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ที่มุ่งเน้นคุณธรรมและจริยธรรมให้เกิดขึ้นกับผู้เรียน เนื่องจากมีนักเรียนจำนวนมาก ทำให้โรงอาหารและห้องสุขายังไม่เพียงพอต่อการใช้และสุขายังไม่ถูกสุขลักษณะเท่าที่ควร ก่อให้เกิดปัญหาต่อเจตคติ สุขนิสัยและพฤติกรรมต่างๆ ของนักเรียน จากปัญหาดังกล่าวผู้วิจัยจึงมีความต้องการที่จะศึกษาเรื่อง ความพึงพอใจของครูที่มีต่อการจัดสภาพแวดล้อมภายใน

โรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย นนทบุรี รวมถึงข้อเสนอแนะต่างๆ ต่อการจัดสภาพแวดล้อมของโรงเรียนเพื่อนำผลการวิจัยที่พบมาแก้ปัญหาที่เกิดขึ้น นอกจากนี้ในปัจจุบันครูที่มีอายุมามากเริ่มเกษียณอายุราชการตามวาระ และครูที่มาจากต่างจังหวัดก็เขียนย้ายกลับภูมิลำเนาของตนเอง ทำให้เกิดการขาดแคลนครู ซึ่งจะส่งผลกระทบทำให้ การพัฒนาโรงเรียนในด้านต่างๆ ไม่ต่อเนื่อง เพราะครูที่รับผิดชอบภาระงานเกิดการโยกย้าย ทำให้การทำงานไม่ต่อเนื่อง มีการเปลี่ยนการทำงานไปตามผู้รับช่วงต่อ ผู้วิจัยจึงได้ทำการวิจัยเรื่องความพึงพอใจของครูที่มีต่อการจัดสภาพแวดล้อมภายในของโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย นนทบุรี เพื่อนำผลการวิจัยไปพัฒนาการจัดสภาพแวดล้อมของโรงเรียนต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของครูที่มีต่อการบริหารทั่วไป ด้านการจัดสภาพแวดล้อมภายในโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย นนทบุรี
2. เพื่อเปรียบเทียบความพึงพอใจของครูที่มีต่อการบริหารทั่วไป ด้านการจัดสภาพแวดล้อมภายในโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย นนทบุรี โดยจำแนกตามเพศ และอายุ

ขอบเขตของการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
 - 1.1 ประชากร ได้แก่ ครูในโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย นนทบุรี ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 ประจำปีการศึกษา 2559 รวมทั้งสิ้น 224 คน
 - 1.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครูในโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย นนทบุรี ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 ประจำปีการศึกษา 2559 จำนวน 144 คน โดยการสุ่มแบบง่าย
2. เนื้อหาที่ใช้ในงานวิจัย ความพึงพอใจของครูที่มีต่อการบริหารทั่วไป ด้านการจัดสภาพแวดล้อมภายในโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย นนทบุรี ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 จำนวน 4 ด้าน คือ ด้านสภาพแวดล้อมทั่วไป ด้านสภาพแวดล้อมภายในโรงเรียน ด้านแหล่งเรียนรู้ภายในโรงเรียน ด้านอาคารสถานที่

วิธีดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงสำรวจ โดยประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครูในโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย นนทบุรี ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 ประจำปีการศึกษา 2559 จำนวน 224 คน โดยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของครูในโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย นนทบุรี ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 ประจำปีการศึกษา 2559 ได้จำนวน 144 คน โดยการสุ่มแบบง่าย ประกอบด้วย ครูในโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย นนทบุรี เพศหญิง จำนวน 96 คน คิดเป็น

ร้อยละ 66.7 เพศชาย 48 คน คิดเป็นร้อยละ 33.3 ครูที่มีอายุต่ำกว่า 30 ปี จำนวน 65 คน คิดเป็นร้อยละ 45.1 ครูที่มีอายุ 30 – 45 ปี จำนวน 59 คน คิดเป็นร้อยละ 41 และครูที่มีอายุ 45 ปีขึ้นไป จำนวน 20 คน คิดเป็นร้อยละ 13.9

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถามความพึงพอใจของครูที่มีต่อการบริหารทั่วไป ด้านการจัดสภาพแวดล้อมภายในโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย นนทบุรี ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 แบ่งเป็น 2 ตอน ประกอบไปด้วยแบบตรวจสอบรายการ (Check List) ถามเกี่ยวกับเพศ และอายุของครู โดยใช้แบบสอบถามความพึงพอใจของครูที่มีต่อการบริหารทั่วไป ด้านการจัดสภาพแวดล้อมภายในโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย นนทบุรี 4 ด้าน จำนวน 40 ข้อ ได้แก่ ด้านสภาพแวดล้อมทั่วไป ด้านสภาพแวดล้อมภายในโรงเรียน ด้านแหล่งเรียนรู้ภายในโรงเรียน ด้านอาคารสถานที่ ผู้วิจัยได้ตรวจสอบความเที่ยงตรงตามเนื้อหา แล้วนำมาหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามและวัตถุประสงค์โดยผู้เชี่ยวชาญ ค่าดัชนีสูงกว่าหรือเท่ากับ 0.5 ถือว่าอยู่ในเกณฑ์ หาค่าอำนาจจำแนกรายข้อ และหาค่าความเชื่อมั่นโดยหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .902 ผู้วิจัยได้แจกแบบสอบถามด้วยตนเอง จำนวน 144 ฉบับ ประกอบด้วยระหว่างวันที่ 8 - 11 พฤษภาคม 2560 และนัดวันและเวลาในการเก็บแบบสอบถามด้วยตนเอง จนได้รับกลับคืนมา คิดเป็นร้อยละ 100 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป โดยหาค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation ; S.D.) และทำการทดสอบสมมติฐานโดยการทดสอบค่าที (t -test) กับตัวแปรเพศ และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-Way Analysis Of Variance) กับตัวแปรอายุ

ผลการวิจัย

1. ความพึงพอใจของครูที่มีต่อการบริหารทั่วไป ด้านการจัดสภาพแวดล้อมภายในโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย นนทบุรี ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก
2. ครูที่มีเพศต่างกัน มีความพึงพอใจของครูที่มีต่อการบริหารทั่วไป ด้านการจัดสภาพแวดล้อมภายในโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย นนทบุรี ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน
3. ครูที่มีอายุต่างกัน มีความพึงพอใจของครูที่มีต่อการบริหารทั่วไป ด้านการจัดสภาพแวดล้อมภายในโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย นนทบุรี ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 ในภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

อภิปรายผลการวิจัย

ความพึงพอใจของครูที่มีต่อการบริหารทั่วไปด้านการจัดสภาพแวดล้อมภายในโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย นนทบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 3 (ตาราง 2) โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก โดยมีความคิดเห็นในทุกด้านมากเนื่องมาจากครูโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย นนทบุรี ให้ความสำคัญกับการบริหารทั่วไปภายในโรงเรียน มีการประชุมคณะกรรมการกลุ่มการบริหารทั่วไป เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการ แล้วนำมาวางแผนการจัดสภาพแวดล้อมภายในโรงเรียน เป็นการช่วยเหลือ และอำนวยความสะดวก ให้กับครู ผู้ปกครอง และเป็นการบริการชุมชน พัฒนาและปรับปรุงแก้ไขให้เกิดบรรยากาศที่เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อรพันธุ์ ประสิทธิ์รัตน์ (2554, หน้า 54 – 55) ได้ให้ความหมายของสภาพแวดล้อม ไว้ว่า สภาพสภาวะ หรือสิ่งต่างๆ ที่อยู่รอบๆ ที่มีอยู่ตามธรรมชาติหรืออาจเป็น สิ่งที่ถูกจัดสร้างขึ้น อาจเป็นรูปธรรมที่มองเห็นได้หรือเป็นนามธรรมที่ไม่สามารถมองเห็นได้ อยู่ในห้องเรียนหรือนอกห้องเรียน ซึ่งมีผลกระทบต่อประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการเรียนรู้ของผู้เรียน และได้ชี้แจงเพิ่มเติมว่า พฤติกรรมของผู้เรียนจะเป็นอย่างไรนั้นเกี่ยวข้อง หรือได้รับอิทธิพลจากสภาพแวดล้อมเป็นส่วนใหญ่ การจัดสภาพแวดล้อมที่ดี ที่เหมาะสมกับวัยและระดับของผู้เรียนเป็นสิ่งที่พึงพอใจในการทำให้เกิดสมาธิและปัญญา การจัดบรรยากาศที่เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้มีความจำเป็นอย่างยิ่ง จะส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความสุขในการเรียน ซึ่งสอดคล้องกับสุนันท์ สุขสวัสดิ์ (2552, หน้า 27) ได้เสนอแนวทางการสร้างบรรยากาศและสิ่งแวดล้อม ที่ช่วยกระตุ้นให้นักเรียนมีความสนใจและแรงจูงใจในการเรียน คือ

1. การสร้างความเป็นกันเองระหว่างครูกับนักเรียน และระหว่างนักเรียนกับนักเรียน เช่น การจัดที่นั่งเป็นกลุ่ม แผนที่นั่งของนักเรียน
2. การยิ้มแย้มแจ่มใส แสดงอารมณ์ดี
3. ใช้คำพูดที่แสดงความเมตตาและไม่ใช้วาจาเยาะเย้ยถากถางนักเรียน หรือใช้ อำนาจ ข่มขู่ ให้นักเรียนกลัว ครูควรสนับสนุนให้นักเรียนมีส่วนร่วมในบทเรียน ให้คำชมมากกว่าคำติ
4. ให้ความรักความอบอุ่นนักเรียนทุกคน นักเรียนควรมีความรู้สึกว่าตนเป็นส่วนหนึ่งของหมู่คณะ เป็นที่รักและยอมรับของครูและเพื่อน ๆ ครูจะต้องเป็นผู้สร้างสัมพันธ์อันดี โดยจะต้อง พยายามรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล
5. ให้ความเข้าใจและเห็นอกเห็นใจโดยครูต้องเอาใจใส่และสอนนักเรียนให้อยู่ด้วยกันอย่างราบรื่น ไม่ข่มเหงซึ่งกันและกัน
6. ให้ความยุติธรรม การปฏิบัติต่อนักเรียนทุกคนด้วยใจเป็นกลางไม่มีอคติ ต้องพยายามควบคุมอารมณ์ให้ได้ พร้อมทั้งจะให้ความช่วยเหลือแก่นักเรียนทุกคนอย่างเท่าเทียมกัน
7. ให้ความไว้วางใจและยกย่องให้นักเรียนทำงานหรือกิจกรรมที่มอบหมาย โดยครูเป็นที่ปรึกษาให้นักเรียน นักเรียนมีอิสระในการทำงาน เข้าใจตนเอง รับผิดชอบตนเอง และเรียนรู้ด้วยตนเอง
8. มีความไวในการรับรู้อารมณ์ต่าง ๆ ของนักเรียน

ซึ่งโรงเรียนเป็นสถานที่ที่ให้การศึกษแก่เด็กและเยาวชน นับว่าเป็นสถานที่ที่มีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง ซึ่งจะส่งผลต่อการพัฒนาการของนักเรียน นักศึกษาในทุกด้านไม่ว่าจะเป็นทางด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม และสติปัญญา โรงเรียนเปรียบเสมือนบ้านหลังที่สองของนักเรียนนักศึกษา เนื่องจากโรงเรียนเป็นสถานที่ที่เด็กจะต้องใช้ชีวิตในแต่ละวันไม่ต่ำกว่า 6-7 ชั่วโมง เป็นเวลานาน 6-12 ปี ดังนั้นบรรยากาศ และสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน จึงมีอิทธิพลต่อสุขภาพอนามัยของนักเรียนนักศึกษามาก ถ้าโรงเรียนจัดสิ่งแวดล้อมให้ดี ย่อมจะช่วยส่งเสริมคุณภาพชีวิตของนักเรียน นักศึกษาในทางที่ดีขึ้น ตรงกันข้ามถ้าสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนไม่ดีก็จะเป็นการบั่นทอนชีวิตจิตใจของนักเรียนนักศึกษาไปด้วย ซึ่งสอดคล้องกับจำลอง โพธิ์บุญ (2550, หน้า 1) กล่าวว่า โครงการสิ่งแวดล้อม เป็นกลไกสำคัญประการหนึ่งในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาด้านสิ่งแวดล้อมให้เกิดประสิทธิผลอย่างมี ประสิทธิภาพและยั่งยืน นักจัดการสิ่งแวดล้อมจำเป็นต้องมีความรู้ความเข้าใจ และมีความสามารถในการบริหารโครงการด้านสิ่งแวดล้อมซึ่งประกอบด้วยขั้นตอนสำคัญคือ การกำหนดโครงการ การเขียนโครงการ การวิเคราะห์/ประเมินโครงการ การตัดสินใจโครงการ การนำโครงการไปปฏิบัติ และการประเมินผลโครงการการจัดการสิ่งแวดล้อมจำเป็นต้องมีการดำเนินการเป็นกระบวนการเช่นเดียวกับการจัดการในเรื่องอื่นๆ เช่นกัน ในการจัดการสิ่งแวดล้อมให้บรรลุตามวัตถุประสงค์จำเป็นต้องมีองค์ประกอบสำคัญอย่างน้อย 3 ส่วน คือ (1) นโยบายสิ่งแวดล้อม (2) แผนและโครงการสิ่งแวดล้อม (3) การจัดองค์การ งบประมาณ บุคลากร

กระบวนการการจัดการเรียนการสอนและสร้างบรรยากาศในการเรียนการสอนเพื่อให้ผู้เรียนได้ความรู้และสามารถนำความรู้ไปปฏิบัติได้ตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ประกอบกับการ จัดหลักสูตร พฤติกรรม การสอนของผู้สอน การนำสื่อการเรียนการสอนมาใช้อย่างถูกต้อง ความสำคัญและประโยชน์ของแหล่งการเรียนรู้สังคมปัจจุบันเป็นสังคมยุคข้อมูลข่าวสาร ความรู้และวิทยาการใหม่ๆ ที่เกิดขึ้นอยู่ตลอดเวลาจากสภาพการเรียนการสอนที่มีครูเป็นผู้ถ่ายทอดความรู้และวิทยาการต่างๆ แต่เพียงอย่างเดียวยังไม่เพียงพอสำหรับผู้เรียน ครูจะต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนแสวงหาความรู้ตนเองและจะต้องจัดบรรยากาศการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ นอกเหนือจากการเรียนรู้ในห้องเรียน แหล่งวิทยาการ ชุมชนเป็น ทางออกที่มีความสำคัญและมีประโยชน์ต่อการนำมาจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเป็นอย่างยิ่ง และสอดคล้องกับงานวิจัยของอนันต์ หงษ์สง่า (อ้างถึงใน สุรัชย์ สัมโย, 2557 หน้า 2) การศึกษาการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของโรงเรียนให้ถูกต้องเหมาะสมนั้นนับได้ว่าเป็นสิ่งจำเป็นมากในการจัดการศึกษา เพราะจะทำให้โรงเรียนเป็นสถานที่ที่น่าเรียน อันจะนำมาซึ่งความรู้ ประสบการณ์ต่างๆ การดำเนินการจัดสภาพแวดล้อมนั้นเป็นหน้าที่โดยตรงของทางโรงเรียนจะต้องกำหนดให้ เอื้อต่อการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะตรงตามความต้องการของสังคมเพราะตลอดเวลาที่อยู่ในโรงเรียนนั้น สภาพแวดล้อมในโรงเรียนย่อมมีผลกระทบต่อสุขภาพกาย สุขภาพจิตของผู้เรียน รวมทั้งอิทธิพลต่อการจัดการเรียนของผู้สอน ดังนั้นในการจัดการศึกษาจึงต้องมุ่งพัฒนาคนให้มีคุณภาพมากที่สุด โดยทำให้ศักยภาพที่มีอยู่ในตัวคนได้รับการพัฒนาอย่างเต็มที่ เป็นคนที่รู้จักคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ รู้จักการแก้ปัญหา มีความคิดริเริ่ม สร้างสรรค์ สามารถปรับตัวให้ทันต่อเหตุการณ์ที่เปลี่ยนแปลง และในฐานะที่มนุษย์เป็นส่วนหนึ่งของธรรมชาติ จำเป็นต้องดำรงอยู่รวมกันกับธรรมชาติอย่าง

กลมกลืน มนุษย์จึงต้องตระหนักถึงการใช้ และการอนุรักษ์ ทรัพยากรธรรมชาติสิ่งแวดล้อม ดังนั้น ทางโรงเรียนจึงควรจัดสภาพแวดล้อมต่างๆ ในโรงเรียนให้เอื้อต่อการ เรียนการสอน เพื่อให้ นักเรียนเรียนรู้อย่างมีความสุข มุ่งเน้นการจัดการเรียนการสอนตามธรรมชาติ โดยให้ นักเรียนได้ฝึกปฏิบัติจริง ปลูกฝังเรื่อง ความสะอาด ความมีระเบียบวินัย เอื้อเพื่อเพื่อแผ่ มีความรักสามัคคี มีต้นไม้ แหล่งน้ำ บ่อน้ำ ไร่ฟูน ไร่ มลภาวะ

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ผู้วิจัยอภิปรายได้ดังนี้

ด้านที่ 1 การจัดสภาพแวดล้อมทั่วไป (ตาราง 3) ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ความสวยงามของภูมิทัศน์ภายในบริเวณโรงเรียน ($\bar{X} = 4.21$) ความสะอาดภายในบริเวณโรงเรียน ($\bar{X} = 4.20$) ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า บรรยากาศภายในโรงเรียนมีความร่มรื่น เป็นธรรมชาติ น่าอยู่ มีการจัดสวนหย่อมที่สวยงามหลายแห่งในบริเวณโรงเรียน ซึ่งสอดคล้องกับความสำคัญของสภาพแวดล้อมทางการเรียน สภาพแวดล้อมทางการเรียนเป็นส่วนสำคัญต่อการเรียนการสอน โดยเฉพาะเมื่อมีอิทธิพล จากความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีทำให้สภาพแวดล้อมทางการเรียนและ สถานการณ์ของการจัดการเรียนการสอนแตกต่างไปจากเดิม การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นมีผลกระทบ ต่อการจัดสภาพแวดล้อมทางการเรียน ซึ่งจำเป็นต้องเปลี่ยนแปลงไปด้วย ดังนั้น สภาพแวดล้อม ทางการเรียนในสถานศึกษาจึงถูกกำหนดด้วยเทคโนโลยีซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของกฤษมันต์ วัฒนานรงค์ (อ้างถึงในอาภากรณ์ พายสำโรง, 2552, หน้า 14)

ด้านที่ 2 การจัดสภาพแวดล้อมภายในชั้นเรียน (ตาราง 4) ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ห้องเรียนมีขนาดเหมาะสมกับจำนวนนักเรียน ($\bar{X} = 4.28$) ห้องเรียนมีขนาดเหมาะสมกับจำนวนนักเรียน ($\bar{X} = 4.15$) ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ความจำเป็นของนักเรียน ที่ต้องใช้ห้องเรียนให้เพียงพอต่อการจัดการเรียนการสอน

ด้านที่ 3 การจัดแหล่งเรียนรู้ภายในโรงเรียน (ตาราง 5) ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ลานจัดกิจกรรมเพื่อการเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.12$) ห้องปฏิบัติการภาษาอังกฤษ ($\bar{X} = 4.12$) ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่า โรงเรียนมีห้องปฏิบัติการและลานจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมให้นักเรียนได้พัฒนาทักษะ และ เป็นการทำงานเป็นทีม ส่งเสริมการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2547) ได้ให้ความหมายไว้ว่า แหล่งการเรียนรู้ หมายถึง แหล่งหรือรวม เป็นสถานที่ศูนย์รวม ที่ประกอบด้วยข้อมูลข่าวสาร ความรู้และกิจกรรมที่มีกระบวนการเรียนรู้หรือ กระบวนการเรียนการสอนที่มีรูปแบบแตกต่างจากกระบวนการเรียนการสอนที่มีครูเป็นผู้สอนเป็นผู้กระตุ้น ให้เกิดการเรียนรู้ กำหนดเวลา เกิดการเรียนรู้ยืดหยุ่น สอดคล้องกับความต้องการและความพร้อมของผู้เรียน การประเมินและการวัดผลการเรียนมีลักษณะเฉพาะสร้างขึ้นให้เหมาะสมกับการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ไม่จำเป็นต้องเป็นแบบเดียวกับการประเมินผลในชั้นเรียน

ด้านที่ 4 อาคารสถานที่ (ตาราง 6) ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การดูแลรักษาความสะอาดบนอาคารเรียน ($\bar{X} = 4.07$) แสงสว่างภายใน ภายในนอกอาคาร ($\bar{X} = 4.06$) ทั้งนี้อาจเป็น

เพราะว่า ผู้บริหาร โรงเรียนเห็นถึงความสำคัญของคุณแลรักษาความสะอาดบนอาคารเรียน ซึ่งมีผลต่อบรรยากาศของการจัดการเรียนรู้ ซึ่งสอดคล้องกับพัฒนา แก้วพลอย (2554, หน้า 198-199) กล่าวถึงความสำคัญของการจัดสภาพแวดล้อม เพื่อการเรียนรู้ของเด็ก ว่าอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อมต่างๆ ในสถานศึกษาปฐมวัยเป็นสิ่งสำคัญ ไม่ยิ่ง หย่อนไปกว่าตัวครูที่สร้างความเจริญงอกงามและพัฒนาการทุกด้านให้กับเด็กอีกทั้งยังมีอิทธิพลเหนือจิตใจและพฤติกรรม ตลอดจนขวัญกำลังใจในการทำงานให้กับบุคลากร ทุกคนในสถานศึกษา Freud Erikson และ Piaget เป็นการศึกษาที่เห็นความสำคัญของการจัดสภาพแวดล้อมที่มีผลต่อการพัฒนาการของเด็ก ที่เห็นพ้องกันว่า สิ่งแวดล้อมต่างๆ ที่เด็กได้รับในวัยเด็กย่อมส่งผล ต่อการพัฒนานุคลิกภาพของเด็กในวัยต่อมา การจัดสภาพแวดล้อมที่ดีให้แก่เด็ก การจัดเครื่องเล่น และให้คำแนะนำที่ดีจะช่วยพัฒนาโครงสร้างทางสติปัญญาของเด็กอย่างยิ่ง นอกจากกิจกรรมและประสบการณ์แล้วอีกสิ่งหนึ่งซึ่งครูและสถานศึกษาเป็นผู้จัดให้แก่เด็กคือ สภาพแวดล้อม การจัดสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมและมีคุณค่าทำ ให้เด็กได้ประสบการณ์ตรง เกิดการเรียนรู้ที่จะอยู่ร่วมกับผู้อื่น การจัดสภาพแวดล้อมมีผลต่อการสร้างเสริมพัฒนาการเด็กอย่างมาเริ่มต้นตั้งแต่สภาพแวดล้อมทางบ้าน ซึ่งมี พ่อ แม่ ญาติ และผู้ใกล้ชิดคอยดูแล ต่อมาเป็นสภาพแวดล้อมนอกบ้าน สภาพแวดล้อมนอกบ้านที่มีส่วนเกี่ยวข้องและมีความสำคัญต่อเด็กปฐมวัยมากคือ สภาพแวดล้อมในสถานศึกษา ความสำคัญของการจัดสภาพแวดล้อมในสถานศึกษา เมื่อพิจารณาแต่ละด้านและรายชื่อพบว่า ความพึงพอใจของครูที่มีอายุและเพศต่างกัน มีความพึงพอใจไม่แตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะ

1. ควรศึกษาความพึงพอใจของครูที่มีต่อการจัดสภาพแวดล้อมในด้านอื่นๆ เช่น สภาพแวดล้อมด้านกายภาพ
2. ควรศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดสภาพแวดล้อมภายในโรงเรียน เพื่อนำข้อมูลมาใช้ในการพัฒนาการจัดสภาพแวดล้อมภายในโรงเรียน
3. ควรศึกษาความพึงพอใจของผู้ปกครองที่มีต่อการจัดสภาพแวดล้อมภายในโรงเรียน เพื่อนำข้อมูลมาใช้ในการพัฒนาการจัดสภาพแวดล้อมภายในโรงเรียน

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2542). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- โกวิท มัชฌิมา. (2550). การจัดสภาพแวดล้อมของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.

- ประภาส เกตุแก้ว. (2546). ความพึงพอใจของผู้ใช้บริการที่มีต่อการให้บริการของฝ่ายทะเบียนรถสำนักงานขนส่งจังหวัดประจวบคีรีขันธ์. สารนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิตสาขาธุรกิจศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- มานิช บุตรเชื้อไทย. (2549). ความพึงพอใจของครูที่มีต่อการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาสภานิสิตศึกษาเขตใต้สุพรรณภูมิ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 1. สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์.
- มาริส ธรรมะ. (2545). ความพึงพอใจของนิสิตต่อสภาพแวดล้อมมหาวิทยาลัยบูรพา วิทยาเขต สารสนเทศสระแก้ว. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยบูรพา.
- รัตนา กาญจนพันธุ์. (2548). การบริหารสถานศึกษา. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ศุภาพร ผิวงาม. (2549). การจัดการสิ่งแวดล้อมในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน อำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี. สารนิพนธ์สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2545). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 แก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2545. กรุงเทพฯ : พริกหวานกราฟฟิค.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2547). การใช้แหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนและชุมชน. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา.
- อรพันธ์ ประสิทธิ์รัตน์. (2554). การศึกษาสภาพแวดล้อมทางการเรียนของนิสิตคณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. กรุงเทพฯ : ภาควิชาเทคโนโลยีทางการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ บางเขน.
- อาภรณ์ เชื้อชาญเกษม สุริย์ ฟูนิลกุล และบรรพ ปัทมสาร. (2551). ความพึงพอใจด้านสภาพแวดล้อมและบริการทางการศึกษาต่าง ๆ เพื่อนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา คณะเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี. วิจัยสถาบัน คณะเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยี พระจอมเกล้าธนบุรี.
- อานวย พมทอง. (2553). ความพึงพอใจของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องต่อการบริหารสภาพแวดล้อมในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 2. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์.
- อานวย เลิศรุ่งโรจน์. (2549). ความพึงพอใจต่อการจัดสิ่งแวดล้อมโรงเรียนบางมดวิทยา สี่ลูกหวาดจวนอุบลรัตน์. สารนิพนธ์สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- Good, Carter V. 1973. Dictionary of education. 3rd. New York : McGraw-Hill.
- Maslow, Abraham H, Motivation and Personality. 2nd ed. New York: Harper & Row Publishers Inc, 1970.pp 68-80.
- Robbins, S. P. (1990). Organization theory: Structure, design and applications

(3rd ed.). Englewood Cliffs, NJ: Prentice-Hall. ๑๗๓ www.idis.ru.ac.th/report/index.php?topic=6136.

Shelly, M. W. (1975). *Responding and Social Change*. Pennsylvania : Dowden Hutchison & Ross.

Vroom, W.H. (1964). *(Working and Motivation)* New York: John Wiley and Sons.